

"Baktım ki, ben bir cenazeyim, üç mühim büyük cenazenin başında duruyorum." cümlesini nasıl anlamalıyız?

Üç mezardan birincisi:

Üstad'ın kendi şahsi hayatı ve şahsi hayatına taalluk eden eş dost, akraba, ahibaplardan ölmüş olanların başında bir mezar taşı olduğunu söylüyor. Her insanın kendine ait hususi bir alemi vardır ve bu alemle alakadar, hususi yakınları vardır. Bunlar da ölüp gitmeye mahkumdur. Öyle ise bu hususi alemi mezar olarak kabul edersek, insanın cismi de bu mezarın taşı hükmündedir.

Üç mezardan ikincisi:

Dünya büyük bir mezarlık ve içinde bulunan bütün hayat sahipleri ise bu mezara girmeye mahkumdurlar. Birincisine nispeten daha geniş ve umumi bir dairede ölümün hakikatini tefekkür ediyor. Üstad'ın döneminde yaşayan bütün canlıların hepsinin mezarında, Üstad'ın cenazesi, bir mezar taşı hükmündedir.

Üç mezardan üçüncüsü:

Bütün kainatın kıyamet vaktinde ölümünü, gelmiş gibi düşünüp, her şeyin ölümle silinip gittiğini tefekkür ediyor. Bütün kainat büyük bir mezar hükmünü aldığını ve kendisinin de bu mezarlıkta bir nokta gibi olduğunu düşünüyor. Çaresizlik ve yeis içinde iken, iman ve Kur'an imdadına yetişerek, o haletten nasıl kurtulduğunu ve ölümün hiçlik ve yokluk olmadığını anlatıyor.

Özetle, bu üç mezardan biri **şahsın** mezarı, biri bütün **canlıların** mezarı, biri de bütün **kainatın** mezarı şeklinde anlayabiliriz...